

VÁJISLÁCH

(I. Mózes 32.04. – 36.43.)

וישלח

“És küldött” – mármint követeket Ézsauhoz. Ugyanis a Kánaán országába visszatérő Jákob aggódott, tartott fivére bosszújától. Féltette családját, gyermekeit. Egy bottal indult annak idején Lábán házához igyekezve és két részre osztható nagy táborral, sok állattal, gazdagon tért vissza. Jelentették, hogy Ézsau 400 emberrel közeledik. Háromféleképpen készült Jákob, testvére fogadására: – Imádkozott a Mindenhatóhoz, – Ajándékot küldött, hogy meglágyítsa szívét, – Felkészült a harcra. Ez utóbbit el akarta kerülni, nemcsak félelemből, hanem az is elkésztette, hogy esetleg vért onthat a háborúskodás során. A magára maradt Jákobbal az éjszaka csendjében tusakodott egy “férfi”. Bölcsseink különbözőképpen magyarázták, hogy ki lehetett a titokzatos birkózó. Egyesek szerint Ézsau védangyala, mert védangyallal mindenki rendelkezik. Maimonidész szerint ez egy látomás, a belső ének küzdelméről van szó. Közeledett a hajnal, a földöntúli lény kérte Jákobot, hogy engedje el. Jákob feltételként az angyal áldását kérte. Jákob új nevet kap, Izrael, jelentése Isten harcosa. Ez a „héber” megjelölés mellett a második név, amellyel népünk, vallásunk elnevezését a Tóra tartalmazza. Jákob sántított, mert forgó inát megérintette az angyal. Jött Ézsau és serege, de látva a sok gyereket, asszonyt, nem bántotta Jákobot, sőt megölelte, megcsókolta. Jákob megnyugodva folytatta útját, Skem városába érkezett, megvásárolta a Skem körüli telepet száz keszitáért, egy általa kibocsátott új értékes pénzért. Dina, Lea lánya meglátogatta Skem lányait, meglátta őt Hamor fejedelem fia, és meggyalázta. Simon és Lévi megbosszulta húgukat ért szégyent. Jákob megdöbbsent, később halálos ágyán sem felejtette el a két fiú véres cselekedetét. Továbbment a tábor, Jákob-fiai és családjai elindultak Bét Él felé.

“Máászé ávot szimán lóbánim” (מעשה אבות סימן לבנים) – “az ősatyák élete jelképe az utódok történelmének”. Ezt a mondást elsősorban Jákob ősatyánkra vonatkoztatják. Róla szól nem kevesebb, mint hat hetiszakasz elbeszélése. Érdekes megemlíteni az első három kezdő szót, mely utalhat nemcsak az ősatya életére, hanem a zsidó történelemre is. “Vájécé” – “Vájislách” és “Vájésev” – azaz: “kiment”, “küldött” és “letelepedett”. “Vájécé Jákob” – Az ősatya viszontagságai akkor kezdődtek, amikor elhagyta a szülői házat és elment idegenbe szolgálni Lábánhoz. “Csak egy bot volt birtokomban, amikor átkeltem a Jordánon” – mondotta. A vándorboton kívül semmije sem volt... Izrael fiai elűzettek hazájukból a Második Szentély pusztulásakor, és a vándorbot volt osztályrészük, minden vagyonuk. Országról országra vándorolt a gáluti zsidó nép, mert nyugalma nem volt sehol. Egyik helyről kiűzték, másutt – ideiglenesen – befogadták, megtűrték... Az otthonától távol levő Jákobnak sok viszontagsággal kellett megküzdenie. Apósa, Lábán kihasználta és megrövidítette őt. Testvére, Észáv, életére tört. Izrael fiai fennmaradásukért küzdöttek a gálut országaiban. “Vájislách” – Jákob ajándékokkal akarta ellenségeit lefegyverezni. (Ajándékot küldött testvérenek, Észávnak.) De sokszor kellett a gáluti zsidóságnak is “ajándékokkal” adókkal megváltani életét! Rási érdekes megjegyzést fűz a “vájésev” – “letelepedett” szóhoz. Az igazak nyugalomban szeretnének élni, de íme, Jákobot egyszer leánya, Dina megerőszakolása, végül József fiának “eltűnése” rendítette ki nyugalmasából, és élete sorozatos fájdalom és szenvedés volt “letelepedése” után. És az utódok, a mai zsidó nép? 2000 év üldöztetés, a rettenetes Holokauszt után végül letelepedett ősei hazájában... Vajon elérte-e nyugalomát? Az ország fennállásának 76 éve szakadatlan háborúk, ellenségeink támadása, polgárainak robbantásokkal való legyilkolása jegyében telt el. “Vájésev Jákob” – Izrael letelepedett, de máig sincs nyugalma. Fiaink ezrei veszítették életüket az ország és a nép védelmében, polgáraink sokasága, köztük asszonyok és gyermekek estek áldozatul a gyűlölettől áthatott gyilkosok öldöklésének. Jákob végül is megtalálta elveszettnek hitt gyermekét, Józsefet, testvéreivel, Észávval is békét kötött és megérte utódai szaporodását, ha idegen földön is, de a hazába való visszatérés reményében. Utóda, Mózes volt hivatva e reményeket valóra váltani. Tizenkét fia volt Jákobnak, a 12 törzs ősapja. Legközelebb áll hozzá a Ráchel által szült, elveszettnek hitt József, és testvére Binjámin. Utóbbi születésekor meghalt a szeretett feleség, Ráchel. Jákob nem temette őt a Máchpéla barlangba, hanem útközben, Bét Lechem mellett helyezte őt örök nyugalomra. Ez Ráchel anyánk sírja mind a mai napig. “Máászé ávot szimán lóbánim” – az atyák cselekedetei jelzik az utódok történezeit. De sok zsidó anya nem részesült atyái mellé való temetésben, hanem az “útszélén” temették el a vándorló zsidók! A Midrás érdekes megjegyzést fűz Ráchel sírjához. A messze jövőben Izrael fiait Babilóniába viszik majd száműzetésbe. A száműzöttek elhaladnak Ráchel sírja mellett, és az ősanya imádkozik értük. “Kol börámá nismá Ráchel mövákáh ál bánéchá”. Hangos sírás hallatszik, Ráchel siratja gyermekeit”. – Isteni hang felel az ősanya imájára: “Ne hallasd hangodat sírással. Jutalma lesz imádnak és fiaid visszatérnek hazájukba” Visszatértünk és imádkozunk Jákob és Ráchel sírjainál... Hisszük, hogy eltűnt fiaink is visszatérnek.

A Tóránkrol, ha elvonnánk minden misztikus tartalmat, üzenetet, eredetet és csupán, mint irodalmi műre tekintenénk, összehasonlítva más régi művel, valami azonnal feltűnne. A Tóra nem eszményít. Az okot homály fedi. Tóránkban minden történés valami elemi természetességgel jelentkezik. Gyakran olyan realitásban, ami nem vet

kimondottan "jó fényt" a benne szereplőkre. Más irodalmi mű általában nem állít negatív fénybe olyan szereplőket, akik történetiségükben a "kizárólagos" kategóriához tartoznak. Hetiszakaszunkban Jákob ősapánk húsz év után visszatér Háránból, ahová ikertestvérétől való félelmében menekül. A két testvér homlokegyenest ellentétes két hőse a tórai résznek. Jákob, a harmadik ősapája, akit az isteni gondviselés a zsidó nemzetségek, a 12 zsidó törzs ősenek teszi. Ézsau az elsőszülött, vérengző vadász, aki halált lát és halált vár, így mondva le elsőszülöttségéről: "Én már a halál elé megyek, minek nekem az elsőszülöttség?" A két ikertestvér két véglet. Jákob a zsidók őse, Ézsau a zsidók ősellensége, Edom népének őse. Felvetődik a kérdés: hogyan lehetséges ez? -Gondoljuk végig- mindkettőt zsidó anya szülte, zsidó szokás szerint bizonyosan mindkettőt felvették nyolc napos korukban Ábrahám szövetségébe. Mindketten ugyanolyan körülmények között éltek és ugyanazt a nevelést kapták. Jákobból zsidó lett, Ézsauból a zsidók ellensége. Lehetséges ez? Van a kérdésre válasz? A gondviselés, a végzet és az isteni akarat. Jákobot megszólítja a Jóteremtő és ő, válaszol a hívó szóra: "Ha kenyeret és ruhát adsz, elfogadlak Istenemnek!" Ézsaut nem érdekli semmi szellemiség. Élete napjainak túlélése, semmint megélése. Számára az élet nem érték, hisz annyi életet vett el gyilkos természetével. Van kitől félnie Jákobnak. Félelmében hagyja ott szülőföldjét és megy vissza az "őshazába", amitől óvva inti fiát Ábrahám. Eltelt húsz év, Jákob megsokasodva, meggazdagodva tér vissza Kánaánba. Helyzete a lehető legrosszabb. Családja még nagyobb aggodalommal tölti el, hisz immár nemcsak magát kell féltetnie Ézsau bosszújától. Itt, ebben a fokozott, drámai helyzetben következik a Tóra talán legmisztikusabb része. A félelmetes találkozás előestéjén Jákob egyedül marad. Tusakodik vele egy ember hajnal hasadtáig, de nem bírja legyőzni. "Engedj el, hisz feljön a hajnal!" kéri Jákobot, de csak úgy engedi el, ha áldását adja rá. Majd felszólítja az ősapát: "Legyen neved Izrael ezentúl, mert küzdöttél Istennel, emberrel és győztél!" A kérdés: kivel küzdött egy álló, rémes éjjel az ősapa? Maimonidész szerint az egész egy próféta kép. Büchler Zsigmond, egykori albertirsai rabbi szerint Jákob Ézsau védőangyalával harcol. Van sok más feltételezés is, például az, hogy az illető egy angyal, aki büntetni jön Jákobot. E sorok írójának szerény véleménye sokkal prózaibb, sokkal hétköznapibb. Mindannyiunknak voltak rémálmaink és mindannyian átéltünk reménytelen és tanácstalan éjjeleket, amiben minden kilátástalannak tűnt. Azt hiszem, itt is pontosan ilyesmiről van szó. Az, akivel Jákob megküzd egész éjjel, a saját maga: lelkiismerete, jobbik énje. Elvonul előtte egész élete. Támpontra keres a félelmetes másnapi találkozáshoz, amiben minden elveszhet: családja, gazdagsága, ő maga is. Marcangoló kérdések áradata rohanja meg: Ki vagy te és mit remélhetsz? Te, aki becsaptad tulajdon testvéredet kicsalva az elsőszülöttség jogát. Kinek látod magad, te, aki becsaptad apádat, csellel csikarva ki elsőszülött áldását? Mit remélhetsz és kitől te, aki előtt nyitott sorsod hogyanja, de mindez miért? És Jákob küzd és válaszol. A felismerés tölti el: "Örökkévaló, Érted tettem, amit tettem. Elfogadtalak Istenemnek, és hogyan lehetnék nemzetségek apja, ha nem vállaltam volna sorsom minden végzetét és talányát. Érted lettem első, hogy első között első lehessen gyermekeim gyermekei számára is. Érted, mert elfogadtalak Istenemnek." Mi más, mint az ilyen (feltételezett) szavak, amik jobbik énjének megadásához vezetnek. Immár Jákobból Izraelként azonosulva maga is jobbik énjével. Isten harcosaként. A hetiszakasz e része sem idealizál. Drámai jelenet tanúi vagyunk, tanúi egy ember kiteljesedésének. Tovább olvasva a tórai részeket tapasztaljuk, hogy a Jákobból lett Izrael más ember. Életét sokkal bölcsebben, sokkal kritikusabban látja. Tanulság számunkra ez a történet. Mindannyiunk sorsában megvan a kérdés, amiben mérlegre tesszük sorsunk hogyanját és miértjét. Bármelyikünkől lehet "Izrael", ha a jobbik énünket választjuk, csak választanunk kell. (Szerdóczy J. Ervin főrabbi korábbi tanítása)

Davidovics Joszi zli rabbi helyettes, az OR-ZSE rabbiszakos hallgatója Jákob rejtélyes éjszakai küzdelme szinte minden klasszikus magyarázót arra serkentett, hogy megpróbálja megállapítani, ki volt a harmadik ősapája támadója. Maga a tórai szöveg nyitva hagyja a kérdést, hogy vajon emberi vagy isteni, angyali lény volt-e Jákob támadója? Mivel a küzdelemre az Észávvá való találkozást megelőző éjszaka került sor, nem meglepő, hogy számos kommentátor úgy vélte, Észáv őrangyala próbálta meg Jákobot legyőzni. Vajon az ősapák közül miért éppen Jákobval harcolt ez az isteni lény? Talán úgy vélte, hogy nincs esélye Ávrám ellen, akinek megingathatatlanul erős hite volt, és akinek a kegyes jócselekedetei annyi érdemet szereztek? Attól félt, hogy az Örökkévaló úgyis megsegíti Jáchákot, aki jámborul túrta volna, hogy feláldozzák? Talán abban reménykedett, hogy Jákob még nem gyűjtött elég érdemet, és hibái miatt úgyis „könnyebb ellenfél” lesz? Valószínűleg nem számolt azzal, hogy a Jákobot már nemcsak a saját, hanem felmenői érdemei is védik. A gondolat, hogy a zsidó közösség valaha élt tagjainak érdemei haláluk után is megmaradnak, és a későbbi korokban is pajzsként szolgálnak az akár kevesebb érdemmel rendelkező utódok számára is, nagyon fontossá vált a zsidó hagyományban. Van olyan értelmező, aki azt következtette ki a Tóra szövegéből, hogy, mivel az angyal látta, hogy Jákob minden támadását kivédte, feladta volna küzdelmet, de ekkor Jákob kezdett újra birkózni vele. Mivel Jákob természetéhez a békesség illett volna, nem lett volna szabad neki magának kezdeményeznie a harcot a küzdelem semelyik szakaszában sem. Ezért sikerült végül az angyalnak megsebesítenie Jákobot. Ismét egy másik kommentár a számmisztikai spekuláció segítségével magyarázza meg, hogy miért éppen a Jisráel nevet kapta Jákob. A harc Jákob (a héber betűk számértéke: 182) és a Sátánnal (a héber betűk számértéke: 359) azonosított égi lény között zajlott. (A héber szótán szó alatt érthetünk Vádlót, Kísértőt, vagy akár a saját rosszra csábító ösztönünket is). Ha a két küzdőfél nevének számértékét összeadjuk, akkor a kapott szám éppen a Jisráel szó számértékével (541) egyezik meg. A Jisráel név arra is utalhat, hogy Jákobnak a saját rosszra csábító ösztönét kellett legyőznie ahhoz, hogy érdemessé váljon új nevére.

HÍREK A VILÁGBÓL

<p>Megkezdődött az izraeli szurkolók elleni támadások gyanúsítottjainak tárgyalása. https://bzsh.hu/2024/12/11/megkezdodott-az-izraeli-szurkolok-elleni-tamadasok-gyanusitottjainak-targyalasa/</p>
<p>A brutalista nyerte a New York-i Filmkritikusok Körének fődíját. https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/kultura/a-brutalista-nyerte-a-new-york-i-filmkritikusok-korenek-fodijat</p>
<p>Mazsihisz: A Csurka-szobornak nincs helye a lakitelki Nemzeti Pantheonban. https://kibic.hu/2024/12/06/mazsihisz-a-csurka-szobornak-nincs-helye-a-lakitelki-nemzeti-pantheonban/</p>
<p>A palesztin-izraeli konfliktus a könyvpiacra is problémákat okoz, egyre több kiadó nem vagy csak nagy nehézségek árán jelentet meg kifejezetten zsidó témájú könyveket. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/telegraph-az-angol-kiadok-egyre-tobb-zsido-konyvet-dobnak-vissza</p>
<p>12 éves fiú a Jeruzsálem melletti terrortámadás áldozata. https://ujkelet.live/2024/12/12/12-eves-fiu-a-jeruzsalem-melletti-terroretamadas-aldozata/</p>
<p>A Legfelsőbb Bíróság ügyvezető elnöke támadja az igazságügyi minisztert: „A bírósági hatalom gyengítésére irányuló kísérleteknek vagyunk tanúi”. https://izraelinfo.com/2024/12/12/a-legfelsobb-birosag-ugyvezeto-elnoke-tamadja-az-igazsagugyi-minisztert-a-birosagi-hatalom-gyengitesere-iranyulo-kiserleteknek-vagyunk-tanui/</p>
<p>A Hamász engedményeket tett és megcélolta a tüzszünetet. https://infostart.hu/kulfold/2024/12/12/a-hamasz-megcelozta-a-tuzszunetet</p>
<p>Izrael szerint légitámadásai megsemmisítették Szíria stratégiai fegyverkészleteinek nagy részét. https://telex.hu/kulfold/2024/12/11/izrael-sziria-fegyverkeszlet-tamadas-vedelmi-zona</p>
<p>Radnóti azt kérdezte, lehet-e az, aki lenni akar? https://magyarnarancs.hu/sorkoz/radnoti-azt-kerdezte-lehet-e-az-aki-lenni-akar-273013</p>
<p>Hamenei ajatollah szerint az Egyesült Államok és Izrael tervelte ki az Aszad-rezsim megdöntését. https://hvg.hu/vilag/20241211_hamenei-ajatollah-egyesult-allamok-izrael-sziria-iran</p>
<p>Izraeli légitámadások megsemmisítették Szíria stratégiai fegyverkészleteinek nagy részét. https://bzsh.hu/2024/12/11/izraeli-legicsapasok-megsemmisitettek-sziria-strategiai-fegyverkeszleteinek-nagy-reszet/</p>
<p>Maccabi Világjátékok 2025: Jelentkezz! Legyél a magyar csapat tagja! https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/elet-forma/maccabi-vilagjatekok-2025-jelentkezz-legyel-a-magyar-csapat-tagja</p>
<p>Még léteznek a vidéki zsidó közösségek, és egyelőre nem is szeretnék feladni. https://kibic.hu/2024/12/12/meg-leteznek-a-videki-zsido-kozossegek-es-egyelore-nem-is-szeretnek-feladni/</p>
<p>Kedden megkezdődött a vádlottak meghallgatása Benjamin Netanjahu miniszterelnök négy és fél éve tartó korrupciós perében. https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/megkezdodott-a-vadlottak-meghallgatasa-netanjahu-miniszterelnok-negy-es-fel-eve-tarto-korrupcios-perebe</p>
<p>Drónok Jemenből, a kivonulás megkezdése Libanonból és a helyzet Szíriában. https://ujkelet.live/2024/12/12/dronok-jemenbol-a-kivonulas-megkezdese-libanonbol-es-a-helyzet-sziriban/</p>
<p>Az izraeli hadsereg: Hamász-tagokat támadtunk, akik a segélyek eltérítését tervezték; Gázai jelentés: fosztogatást próbáltak megakadályozni. https://izraelinfo.com/2024/12/12/terroretamadas-ciszjordaniaban-egy-kisfiu-meghalt-egy-buszra-leadott-lovesekben-tovabbi-3-ember-megserult-hirszuret/</p>
<p>Betörték a Gólem Színházba – osztotta meg a hírt Borgula András, a Gólem Színház alapítója, művészeti vezetője a Spirit FM Kult-ÓRA c. műsorában. https://www.atv.hu/belfold/20241211/buncselekmény-golem-szinhaz-betores</p>
<p>Folyamatosan támadja a szíriai katonai létesítményeket Izrael. https://nepszava.hu/3260900_izraeli-hadsereg-sziria-legvedelmi-rendszerek-katonai-letesitmenyek</p>
<p>Szétbombázta Latakiát az izraeli légierő, egy egész hadiflotta pusztult el. https://www.portfolio.hu/global/20241210/video-szetbombazta-latakiat-az-izraeli-legiero-egy-egesz-hadiflotta-pusztult-el-728889</p>
<p>Nyolcvan éve halt meg a férfi, aki hat hónapja fogva tart. https://telex.hu/komplex/2024/12/11/vermes-jozsef-epitesz-budapest-holokauszt-vilagaboru-magyarorszag-kutatas</p>
<p>Netanjahu: Izrael „szisztematikus, pontos és szervezett módon” az iráni tengely lebontásán dolgozik. https://bzsh.hu/2024/12/10/netanjahu-izrael-szisztematikus-pontos-es-szervezett-modon-az-irani-tengely-lebontasan-dolgozik/</p>
<p>Harcos az erdőben: Celia Kassow és az ellenállás. https://mazsihisz.hu/azsidosagrol/tortenelem/holokauszt/harcos-az-erdoben-celia-kassow-es-az-ellenallas</p>
<p>Különleges bélyeggel tiszteleg a 150. éve született Houdini előtt a Magyar Posta. https://kibic.hu/2024/12/06/kulonleges-belyeggel-tiszteleg-a-150-eve-szuletett-houdini-elott-a-magyar-posta/</p>

A minden oldalról sarokba szorított gázai terrorszervezetnek nemigen van más választása: a fegyveres utánpótlás minden forrása elapadt és az új amerikai elnök vélhetőleg a palesztin civilek – a Hamasz-propaganda által használt maximálisan kihasználta – szenvedésétől sem fog megkímélődni. <https://www.szombat.org/hirek-lapszemle/miert-hajlando-targyalni-a-hamasz-a-tuszokrol>

Izraeli légi fölény Szíriában, likvidálások Gázában. <https://ujkelet.live/2024/12/12/izraeli-legi-foleny-sziriaban-likvidalások-gazaban/>

A Kneszet jóváhagyott egy törvényt, amely lehetővé teszi korlátozások kivetését állampolgárokra gyanú vagy bizonyíték nélkül. <https://izraelinfo.com/2024/12/12/a-kneszet-jovahagyott-egy-torvenyt-amely-lehetove-teszi-korlatozások-kiveteset-allampolgarokra-gyanu-vagy-bizonyitek-nelkul/>

Egy polgári világ málló emlékei – Képek a 150 éves Salgotarjáni utcai zsidó temetőből. https://nepszava.hu/3260595_egy-polgari-vilag-mallo-emlekei-kepek-a-150-eves-salgotarjani-utcai-zsido-temetobol

A Notre Dame meglepő zsidó titkai. <https://mazsihisz.hu/hirek-a-zsido-vilagbol/a-notre-dame-meglepo-zsido-titkai>

Az elmúlt évben 670%-kal nőtt az antiszemita incidensek száma Kanadában. A Free Press nevű amerikai hírportál nagy riportban foglalkozott a témával, amelyből alább részlet olvasható. <https://www.szombat.org/politika/kanada-a-zsidogyulolet-kirobbant>

Izrael ismét lecsapott: újabb, az október 7-i támadásban részt vevő terroristát iktattak ki. <https://www.atv.hu/kulfold/20241212/izrael-hamasz-terrorista-gazai-ovezet>